

Een lama loopt langs een elektriciteitsmast in El Alto, een voorstad van de Boliviaanse hoofdstad La Paz. Foto AP

Bolivia nationaliseert elektriciteitsnet

In Bolivia is het traditie om op de Dag van de Arbeid een bedrijf te nationaliseren. Het is een populaire politieke truc in Latijns-Amerika.

Door **PETER TEFFER**

LA PAZ. De keuze van de Boliviaanse president Evo Morales om elektriciteitsnetbeheerder TDE te nationaliseren, is vanuit een economisch perspectief „irrationeel”. De onteigening van TDE – tot 1 mei voor een meerderheid in handen van het Spaanse Red Eléctrica Española – was economisch onnodig en puur politiek gemotiveerd, zegt de in Bolivia bekende econoom Gonzalo Chávez. Hij staat aan het hoofd van de masteropleiding aan de Universidad Católica Boliviana in La Paz.

Het is een beetje een traditie geworden dat de links-nationalistische president Morales een bedrijf nationaliseert op de Dag van de Arbeid,

vertelt Chávez op zijn kantoor. De eerste keer dat de socialistische president dat deed, in 2006 met de gasreserves, was een groot deel van het volk daar nog enthousiast over. Nu is zijn populariteit tanende. Chávez: „Morales probeert met deze nationalisering om iets van het huwelijksreisgevoel van toen terug te krijgen. Maar de huwelijksreis is voorbij en het volk wil nu resultaten zien.”

Zo demonstreerden gisteren opnieuw duizenden Bolivianen in het centrum van La Paz. Gekleed in witte jassen eisten medici en studenten medicijnen, betere arbeidsomstandigheden. Voor het ministerie van Gezondheid staken ze vuurwerk af en riepen ze leuzen. De regering wil dat artsen per dag acht uur gaan werken (twee uur langer dan nu), maar voor niet meer dan 8 procent loonsverhoging.

Met de nationalisatie „in het belang van het Boliviaanse volk” hoopt Morales volgens Chávez de relatie met de vakbonden en arbeiders ver-

beteren. Het nationaliseren van bedrijven is een populaire politieke truc in Latijns-Amerika. Na Venezuela, Ecuador en Bolivia is ook Argentinië aan het nationaliseren geslagen. President Cristina Fernández de Kirchner onteigende vorige maand het gas- en oliebedrijf YPF. „Politiek

‘Staat moet grotere macht hebben’

Gonzalo Chávez, econoom

gezien is de nationalisatie van YPF zeer succesvol: op straat roepen Argentijnen nu dat ze ‘hun’ bedrijven terughebben”, aldus Chávez.

Maar de vele nationalisaties van de afgelopen jaren in Bolivia hebben een negatief effect gehad op het investeringsklimaat, zegt de econoom. „Er komt misschien 500 miljoen dollar per jaar aan investeringen uit het

buitenland, vergeleken met 5 miljard in buurland Peru.” Morales klaagde dat TDE in zestien jaar slechts 81 miljoen dollar in Bolivia had geïnvesteerd, maar het is goed mogelijk dat het bedrijf voorzichtiger is geworden door eerdere nationalisaties. Bedrijven vragen zich af: ben ik de volgende? Als Morales zo nodig moet nationaliseren, dat had hij volgens Chávez beter in één keer de hele energiesector, telecomsector et cetera moeten onteigenen.

De Bolivianen beginnen na zes jaar echter te zien dat de nutsbedrijven niet per se in betere handen zijn bij de overheid. „We hebben regelmatig stroomuitval en het nationale gasbedrijf YPFB zit diep in de financiële problemen. De regering beseft dan ook heus wel dat ze multinationals nodig hebben”, zegt Chávez.

Op dezelfde dag dat Morales in zijn 1-mei-toespraak de onteigening van TDE aankondigde, bezocht hij de opening van een nieuwe gasinstallatie van Repsol, het Spaanse bedrijf

dat in Argentinië tot Kirchners nationalisatie vorige maand een meerderheidsaandeel had in YPF.

Ter verdediging van de nationalisatie wees de krant *La Razon* er gisteren op dat TDE in 1997 was geprivatiseerd. De afgelopen decennia zijn bedrijven in Bolivia dan weer geprivatiseerd, dan weer genationaliseerd. Chávez noemt het de pendulebeweging van economisch Latijns-Amerika. „In de jaren negentig was iedereen idolaat van privatisering, nu vinden we dat de staat een grotere macht moet hebben.” Belangrijker of een bedrijf nu publiek of privaat eigendom is, is volgens Chávez dat er goede instituties en spelregels zijn, en een veelzijdige economie. „Bolivia doet wat het al honderd jaar doet: het exporteren van natuurlijke hulpbronnen. Eerst was het tin, toen gas, nu heeft iedereen het over het lithium in onze grond. Maar we moeten af van de mythe dat natuurlijke hulpbronnen onze economie kan redden.”